

МІНІСТЭРСТВА АДУКАЦЫІ
АЗЕРБАЙДЖАНСКОЙ РЭСПУБЛІКІ

БАКІНСКІ СЛАВЯНСКІ ЎНІВЕРСІТЭТ

КУЛЬТУРНА-АДУКАЦЫЙНЫ ЦЭНТР
АЗЕРБАЙДЖАНАЗНАЎСТВА

САДЫР МАМЕДАЎ

ХОДЖАЛІНСКАЯ
ТРАГЕДЫЯ

- 454 -

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
İşlər İdarəsi
PREZİDENT KİTABXANASI

БАКУ – 2015

Belarus

bel

Рэкамендована да друку рашэннем
Навуковага Савета Бакінскага славянскага ўніверсітэта ад 30 снежня 2011
года (пракакол № 24).

Кніга выдадзена па ініцыятыве, сапраўдны члена НАНА,
праф. Камала Абдулаева.

Састаўнік: кандыдат юрыдычных навук, старшы
навуковы супрацоўнік
Садыр Сурхай аглы Мамедаў

Рэдактар: Былы кіраўнік выканаўчай улады
Хаджалы, дэпутат
Эльман Джамал аглы Мамедаў

Рэцэнзенты: кандыдат гістарычных навук, дацэнт
Шырынбек Гаджыалі аглы Аліеў

кандыдат філасофскіх навук, дацэнт
Галіб Нэджмі аглы Бархалаў

С.Мамедаў. Ходжалінскі генацыд. – Баку, 2015, 16 стр.

Брашура пад назвай "Ходжалінскі генацыд" падрыхтавана з мэтай інфарміравання аб гэтым нашай моладзі ды замежных гасцей. Гэты даведнік састаўлен палкоўнікам Садырам Мамедавым, удзельнікам карабахскай бітвы супраць армянскіх акупантаў, відавочцам трагедыі ўчыненай армянамі супраць азербайджанцаў. У гэтым выданні, якое пачынаецца са звяртання да сусветнага грамадства, распавядаецца аб поўным знішчэнні армянскімі фашыстамі горада Ходжалы, які меў на 26 лютага 1992 года тэрыторыю ў 930 кв.км і больш за 7000 жыхароў, аб лютым знішчэнні мірных жыхароў, заключэння медыцынскай экспертызы следчай камісіі, разым з гэтым дадзены і фотаздымкі страшэнна забітых людзей.

© Бакінскі Славянскі Ўніверсітэт, 2015.

ПАМЯТАЙ ХОДЖАЛІНСКІ ГЕНАЦЫД!

Паважаны чытач!

Звяртаюся да вас незалежна ад таго, хто вы па нацыі,
веравызнанні, мовы ці пераканання!

У міры блукае жахлівы армянскі хаос. Армяне, раскіданыя па свету жывуць у розных краінах, у любы момант з дапамогай тэрора ды іншых сродкаў могуць зрабіць рэзню супраць любой нацыі, любога народа. Армяне, жадаючыя правіць усім светам, жывуць ужо больш за 200 гадоў з гэтай марай, у розныя гістарычныя моманты рабілі незлічоныя акты тэрору, гвалту ды разбою. Армяне ніколі не малі сваей дзяржавы і дзяржаўнасці на Паўднёвым Каўказе, вялі цыганскі вобраз жыцця, знайшлі сябе апекуноў і пры іх дапамозе асталяваліся на тэрыторыі Азербайджана, а потым з дапамогай Расейскай імперыі падверглі наш народ генацыду, заснавалі на зямле нашых продкаў Рэспубліку пад назвай Арменія. Аднак, не гледзячы на ўсе гэтае, яны яшчэ не адмовіліся ад сваіх паскудных намераў, перыядычна нападаюць на Азербайджан і здзяйсняюць разню, акупавалі нашу зямлю. Адным з такіх жудасных актаў тэрору і генацыду, здзейшчэнных армянамі супраць азербайджанцаў, сталі падзеі ў горадзе Ходжалы Азербайджанскай Рэспублікі.

Першым аб'ектыўную палітычна-прававую адзнаку гэтай страшэннай трагедыі даў відны дзяржаўны дзеяч, агульнанацыянальны лідэр Гейдар Аліеў. Гэты фактар найбольш ярка адзначаецца ў яго звяртанні да народа. Ё ім гаворыцца:

"Дарагія суайчыннікі!

Паважаныя грамадзяне!

Сёння я звяртаюся да вас з нагоды Ходжалінскай разні, якая з'яўляецца трагічнай старонкай ў гісторыі нашага народу. Гэты жорсткі і бязлітасны акт гвалту, быў занесен у гісторыю

чалавецтва, як адзін з самых жудасных і страшэнных падзей масавага тэрору".

І сапраўды, калі мы пагледзім гісторыю, то ўбачым, што Ходжалінская трагедыя з'яўляецца працягам самай крывавай старонкі, палітыкі этнічных чыстак ды гвалту, рэгулярна праводзімых армянскімі шавіністамі-нацыяналістамі на працягу амаль за 200 год супраць азербайджанцаў. Гэтая нянавісная палітыка, карыстаючыся падтрымкай кіруючых колаў шэрагу дзяржаў, паслядоўна працягвалася ў час царскай Расіі і Савецкай ўлады, пасля распаду СССР суправаджалася высяленнем нашага народу з родных зямель, пераконывала іх у бежанцаў ды перасяленцаў, масавым крывапраціцём. Наступствы палітыкі этнічнай чысткі і генацыду агрэсіўных армянскіх нацыяналістаў ды ідэлагаў "Вялікай Арменіі" у розны час выпрабавалі на сябе ўцэлым больш за два мільёны азербайджанцаў.

Захопніцкая палітыка армянскіх сепаратыстаў, якая пачалася ў Нагорным Карабаху пасля набыцця незалежнасці Азербайджанам, з'явілася прычынай разбурэння соцен вёсак і пасёлкаў, праціцця крыві дзясяткаў тысяч нявінных людзей, выгнання соцен тысяч з роднага ачага. Але Ходжалінская трагедыя стала найстрашэннай з усіх.

Параўнальны аналіз і рэальныя факты даюць заснаванне думаць, што здзяйсняючы Ходжалінскую разню, якая па жудаснасці і маштабам мае мала аналагаў у міравой гісторыі, армянскія шавіністы і ідэлагі пераследвалі гнюсныя мэты. Асноўнай мэтай было захапіць Нагорны Карабах ды іншыя азербайджанскія землі, зламаць волю нашага народа ў барацьбе за незалежнасць і тэрытарыяльную цэласнасць. Аднак гідкі вораг не змог дамагчыся сваёй мэты. Гэта трагедыя шакавала ўвесь азербайджаскі народ, нанесла невылечныя раны, маральны ўрон жыхарам Ходжалы. Амаль у дзень бязлітаснай разні ходжалінцы павялі сябе як сапраўдныя героі, храбра змагаліся ў нераўным баі з савецка-армянскімі ўзброенымі аб'яднаннямі, не зламліся перад ворагам, унеслі славетную

старонку ў гераічную гісторыю нашага народа.

Сёння, перад азербайджанскім урадам і народам, стаіць задача давесці да ведама сусветных дзяржаў, парламентаў, шырокай грамадскасці ўсю праўду аб Ходжалінскай разне і ў цэлым аб усіх зверствах, якія зрабілі армяне ў Нагорным Карабаху, дамагчыся прызнання ўсяго гэтага сапраўдным актам генацыда.

У гэтым працэсе, паспяхова працягвалася на працягу прошлага года, кампанія "Справядлівасць Ходжалы", пачатая ў лютым 2009 года па ініцыятыве галоўнага каардынатора па міжкультурнаму дыялогу форуму Моладзі Арганізацыі Ісламскай Канферэнцыі Лейлы ханум Аліевай; да гэтай акцыі далучыліся добраахвотнікі з большасці краін свету. Гэта наш грамадскі і чалавечы абавязак, абавязак перад духам шэхідаў Ходжалы. З другога боку набыцце сапраўднай сусветнай палітыка-прававой адзнакі трагедыі, заслужанае пакаранне яе ідэлагаў, арганізатараў і выканаўцаў, з'яўляецца галоўнай умовай для прадухілення магчымага паўтарэння ў будучыні такіх жорсткіх актаў, накіраваных супраць чалавецтва ў цэлым.

Спасылаючыся на пратаколы камісіі судовых разглядаў, пастараемся прыцягнуць вашу ўвагу на некаторыя моманты Ходжалінскай разні.

У ноч з 25 на 26 лютага 1992 года адбылася адна з самых вялікіх трагедый у гісторыі азербайджанскіх цюркаў – ходжалінская разня. У 23 гадзіны той ночы, армяне напалі на Ходжалы з трох напрамкаў. У гэтай атаке прымалі ўдзел узброеныя групы, якія знаходзіліся ў падпарадкаванні ўзброеных Сіл Армянскай Рэспублікі, наёмныя салдаты, армянскія аб'яднанні Нагорнага Карабаху, якія называюць сябе Арцахскай Народнай Арміяй, ды 366-ы савецкі ваенны полк. У гэтым штурме, найбольшую актыўнасць праявіла ўзброеная тэхніка 366-га полка, якая займала перадавую пазіцыю з боку Ханкендзі, а за ей расейска-армянскія ўзброеныя атрады, а ў напрамку з Аскерана - больш за тысячу ўзброеных разбойнікаў. Спачатку

пяхота, прасунуўшаяся з дапамогай танкаў 366-га полка ў бок горада, знішчыла артылерыйскім агнем знаходзячыся ў горадзе ваенныя штабы і агнявыя пазіцыі. Абаронцы горада храбра змагаліся з воргам да самага ранку. Некаторыя з іх, выяўляючы смеласць камікадзэ, апраналі на сябе выбуховыя прылады і кідаліся на тэхніку ворага. Апошні пункт супраціўлення быў знішчаны ў 7 гадзін раніцы. У час абстрэлу ў горадзе Ходжалы, храбра змагаючыся, пагіблі сотні людзей. Мірнае насельніцтва, рухаючыся з розных бакоў у напрамку Агдама, было растрэляна армянскімі ўзброенымі сіламі, узятая ў заложнікі і падвергнулася жудасным катаванням. Армянскія салдаты, якія схаваліся на дарогах, па якім маглі бы бегчы мірныя жыхары, знішчалі ўсіх. Узброеныя сілы Арменіі, рабілі спецыяльныя аперацыі над забітымі: здзіралі скуру з галавы, адразалі розныя канечнасці, выколвалі вочы ў немаўлятаў ды ўспорвалі жываты цяжарным жанчынам, закапвалі жывых людзей у зямлю, або спалівалі жывцом. Мы абмяжуемся падачай некалькіх з шматлікіх дакументаў, якія адлюстроўваюць зверствы армян.

Матэрыялы і факты, прадстаўленыя медыцынскім экспертам Ф.Эфендыевым, воляй-няволяй прыводзяць чалавека ў жах. У выніку экспертызы адзначаецца, што ў ноч з 25 на 26 лютага 1992 года ў горадзе Ходжалы, армянскімі разбойнікамі здзейснены гвалтоўныя забойствы, не маючыя аналагаў у гісторыі. Далей у раздзеле па аналізе пашкоджанняў забітых асоб адзначаецца: у час Ходжалінскіх падзей экспертамі нашага аб'яднання праведзен судовы-медыцынскі агляд 181 трупа, з іх 130 належаць мужчынам, 51 – жанчынам, 13 з абследаваных трупаў належаць малалетнім дзецям. Падзяленне па механізме пашкоджанняў апынулася наступным: а) ад уздзеяння аскепкаў – 20 чалавек; б) ад кулявых раненняў – 151 чалавек; в) ад удару тупым прадметам – 10 чалавек.

Вобласці нанясення пашкоджанняў былі наступнымі: а) вобласць галавы – 40; б) грудная клетка – 74; в) вобласць жывата – 17; г) канечнасці – 11.

Разам з тым, у 3 з абследаваных трупаў выяўлены сляды абмаражэння канечнасцей; у 33 – сляды катаванняў: здзіранне скуры з галавы, адразання грудзі ў жанчын, насавых ды вушных хросток, стрэлаў са зброі па палавым ворганам жанчын. У гэты час выяўлены выколванне вачэй, вышморгванне зубоў, адразанне палавых ворганаў мужчын. А ў 31 трупа былі выяўлены камбінаваныя пашкоджанні: кулявыя раненні ў розных частках цела і пашкоджання, зробленыя тупой або рэжуча-колючай зброяй. У 13 з агледжаных трупаў былі выяўлены апёкі і асмальванне на ўсім целе. У 10 з агледжаных трупаў, разам з кулявымі пашкоджаннямі былі выяўлены сляды праезду па іх ваеннай тэхнікі.

Людзі, якія валодаюць чалавечымі пачуткамі! Вам добра вядома, што кожны мае права на жыццё. Аднак армянскія тэрарысты, спрабуя адняць у іх дарованае Богам гэтае права, працягваюць тэрарыстычныя акты супраць азербайджанцаў і сёння, так як па-зверску знішчалі ды катавалі тысячы жыхароў горада Ходжалы, працягваюць свае крымінальныя справы супраць чалавецтва. Армяне, якія зрабілі гэтыя злачынства так прапагандыруюць сваю хлусню, што замежныя госці, з-за няведання рэальнай сітуацыі, часта бываюць вымушаны верыць армянскаму паклёпу. У ліку ўсяго гэтага ў сучасны момант з боку нашых суайчыннікаў, якія жывуць за мяжой, пры дапамозе азербайджанскай дзяржавы, робяцца важныя крокі ў данясенні да сусветнай грамадскасці праўды аб Ходжалінскай трагедыі, у прадстаўленні яе, як акта генацыду, выдаюцца кнігі, робяцца журналіскія раследаванні. Гэтая трагедыя выносіцца на абмеркаванне ў парламентах розных краін, у міжнародных арганізацыях; да гэтай праблемы прыцягваецца ўвага сусветнай грамадскасці і адна з самых жудасных трагедый ХХ стагоддзя з дапамогай афіцыйных дакументаў ды рэальных фактаў прадстаўляецца сусвету.

Не будзем зачыняць вочы на антычалавечыя дзеянні гэтай разбойнай групы, якая дабілася ў ноч з 25 на 26 лютага 1992 года

знішчэння горада Ходжалы з больш за 7000 насельніцтвам. Наадварот, з усім сусветным грамадствам аб'яднаем нашы ўзмаганні для таго, каб армянскія вандалы ў суадносінах з міжнародным правам за свае гвалтоўныя дзеянні прадсталі перад судом. У супраціўным выпадку, армяне, якіяносяць у сваіх генах сімптомы наследных захворанняў тэрора ды насілія, зноў будуць працягваць здзяйсняць свае злачынствы. Звяртаясь да паважанага сусветнага грамадства, мы гаворым, што калі не будзе падобнай салідарнасці, то ў любы момант, наступнай мішэнню армянскага тэрарызму могуць стаць і вашы народы.

Сёння, 26 лютага 2012 года, на 20-ай гадавіне трагедыі, мы зноў з глыбокім смуткам памінаем шэхідаў Ходжалы (613 забітых, ліча трупы тых, каго армяне пераўтварылі ў становішча, калі іх нельга было распазнаць, ды больш за 1000 без вестак згінуўшых, якія так сама лічацца мёртвымі) молімся за іх, яшчэ раз запэўніваем блізкіх і родных, увесь азербайджанскі народ у тым, што справядлівасць будзе, ідзі, за якія змагаліся ходжалінскія шэхіды і героі, у свабоднай і незалежнай Азербайджанскай Рэспубліке будуць жыць вечна.

Ахвяра армянскага тэрору здзейсненага ў Ходжалах

*Азербайджанцы, пацярпеўшыя ад прымянення хімічнай зброі ў
Ходжалах*

Дзіцяці Азербайджана ў палоне тэрарыстаў. Пакой для ампутацыі

Сям'я пацярпеўшых ад армянскага тэрору

*Азербайджанец з атрубленай
галавой армянскімі тэрарыстамі*

Азербайджанец з выкадатым вокам

*Злачынства здзейсненыя армянскай тэрарыстычнай групіроўкай
"АСАЛА"*

Kitab «RS Poliqraf» MMC-də çap olunmuşdur.

Çapa imzalanıb: 05.01.2015.
Format: 60x84 1/16. Qarnitur: Times.
Həcmi: 1 ç.v. Tiraj: 100. Sifariş № 01.

Bakı şəh., A. Məmmədov küç, 113
tel.: (+99412) 437 98 20